

Dagen inleddes med en presentation av Christian Brun från länsstyrelsen i Örebro som handlade om möjligheterna med dagvatten i samhällsplaneringen.

Därefter hölls workshops där deltagarna delades in i fyra grupper med uppgift att diskutera egna exempel från den egna verksamheten. En kort sammanfattning av vad som diskuterades i grupperna ges här.

Grupp1:

- I Laxå har man sökt projekt från våtmarkssatsningen inom LONA. Två flermiljonsprojekt med syfte att inrätta våtmarker för att hantera stora flöden och dagvatten har sökts och fått. Dessa kommer starta upp under hösten 2018. Laxå har också arbetat med att genomföra dagvattenutredningar som underlag i samband med planering.
- Gruppen konstaterade att det är viktigt att det finns en vattensamordnartjänst inom kommunerna för att dessa frågor ska kunna lyftas och genomföras.
- Politikerna har också en viktig roll att ställa krav på dagvatten i samhällsplaneringen.
- Ett behov som gruppen identifierade är att man inom utbildningarna på universiteten inte i någon kurs behandlar dagvattenproblematiken i samhällsplaneringen. Detta skulle behövas för att nyskapa inom kommunerna.
- Gruppen föreslog att studiebesök skulle genomföras för att få se hur hållbara dagvattenåtgärder kan se ut.

Grupp2:

- Ansvarsfördelningen när det gäller dagvatten är ett problem då den är otydlig. Detta behöver lösas.
- VA signalerar tydligt att man inte vill ha dagvatten i reningsverket eller i rören och åtgärder genomförs där det är problem. Tex inrättande av dagvattendammar.
- Det finns ett stort behov av en lag gällande dagvattentaxa för att kunna finansiera åtgärder och kunna ställa de krav som behövs.

Grupp3:

- Det finns ett stort behov av att det finns någon som följer frågan om dagvatten genom hela samhällsplaneringsprocessen och som ser till att det som står i planen också följs.
- Det finns också stora behov av styrdokument som tex vattenplan, men dessa fastnar oftast innan de är tagna och blir då verkningslösa.
- Inte alla politiker vill hantera dagvatten, och det blir ibland stopp även inom politiken.
- Dagvattentaxa behövs för att genomföra det som både politiker och tjänstemän ser behov av och vill genomföra för att skapa ett hållbart samhälle

Grupp4:

- De strategiska styrdokumenterna är väsentliga för att kunna arbeta med dagvattenfrågorna. Utan dem går det inte att arbeta systematiskt och övergripande.
- Det behövs att en genomförandebeskrivning klubbas samtidigt som detaljplanen. I den framgår tex kostnader för genomförandet.

- Det är viktigt att planera i förväg och förbereda för exploatering, på så sätt tas dagvattenfrågorna omhand i ett större perspektiv, men det finns en rädsla i kommunerna att detta sker på fel ställe och därmed har investerade pengar gått förlorade.
- Det finns ett pedagogiskt behov inom kommunerna att kommunicera vikten av hållbar dagvattenhantering. På så sätt görs dagvattenfrågan till en självklarhet och man råkar inte ut för att tex mark/exploateringssidan säljer bort all mark och inget finns kvar för att göra dagvattenlösningar på.

Under eftermiddagen togs en gemensam diskussion utifrån ett klassiskt exempel:

ETT KLASSISKT EXEMPEL

Ett företag hör av sig och vill köpa en tomt för att starta en ny miljöfarlig verksamhet. Tomten är inte ansluten till VA men ligger i anslutning till ett vatten som inte uppnår god ekologisk status. En snabb hantering önskas eftersom företaget vill komma igång så snart som möjligt.

Handläggare på kommunen tar emot ärendet.

En ny detaljplan behöver upprättas för att verksamheten ska kunna starta upp.

Frågeställningar:

Vilka behöver involveras i ärendet?

Hur behöver ärendet gå genom kommunen för att dagvatten ska hanteras på ett bra sätt?

Vad behöver handläggarna för stöd för att kunna få en hållbar vattenhantering?

Identifierade berörda roller och funktioner

ALLA

Markchef/exploatering

Planansvarig

Verksamhetsutövare

Samhällsbyggnadsnämnd

Byggnämnd (politik och tjänstemän)

VA

Tekniska och park

Räddningstjänst

Stadsarkitekt

Länsstyrelsen

Miljötillsynen

Lantmäteri

Miljöstrateg

Kommunbiolog

Vattenstrateg

Elnät

Trafik

Kulturmiljö

Trygghetsperspektiv

Barnperspektiv

Dessa aktörer har alla på sitt sätt en roll i att skapa säker och hållbar dagvattenhantering. Det är lätt att olika intressen krockar genom planeringskedjan och det är viktigt att få med anledningen till olika avvägningar genom hela processen för att inte bortprioritera tex hållbara dagvattenlösningar.

Identifierade förbättringsområden i kommunernas arbete med dagvatten:

- A. När mark och exploatering kontaktar plan samt när plan har ett uppstartsmöte: att skapa tidig dialog med alla som berörs är A och O. Kan vara rimligt att ta upp på regelbundna avstämningsmöten där alla berörda funktioner finns med. I detta skede är det viktigt att ta i på kostnaderna eftersom det alltid tillkommer kostsamma utredningar senare i

processen. Här är det också viktigt att ta in mjuka värden, om dessa kommer in senare i processen blir de lätt överkörda. Lokaliseringsprincipen är viktig här – viktigt att få med flera perspektiv i val av plats – höjdsättningsmässigt utifrån översvämningsrisker, miljötillsyn, VA (finns det ledningar inom rimlig sträcka), finns det skyddsvärda områden/arter, hur står det till med MKN. Dessa och flera faktorer kan göra att en placering är olämplig.

- B. Projektgruppen bildas efter uppdrag från politiken och utgörs av de funktioner som anses vara berörda och bör vara med. I detta skede bör en dialog med politikerna ske kontinuerligt (genom tex beredning) för att stämma av viljeinriktningar.
- C. Centralt i processen är att ha de övergripande styrdokument och utredningar som behövs. Alla är överens om att dessa behövs men det är en långsam och ofta stapplande väg för att ta fram dessa. Oftast behövs en samordnarfunktion som driver att ta fram dessa för att det ska fungera. Vem ska annars göra det? Är ofta beroende av att ”man ska orka driva” och hänger tyvärr oftast på en enskild person (alternativt på alla och då blir det lätt allas ansvar ingens ansvar annars). För att det ska fungera för en samordnarfunktion att genomföra detta är det väsentligt att ha ett uppdrag uppifrån, en ledning som förstår behovet och nödvändigheten samt mandat att genomföra uppdraget. Annars bränner vi bara ut folk!

Det är fullt möjligt att ta fram utredningar i samband med ÖP och FÖP för att ha en planeringsberedskap. Finns övergripande dagvattenutredningar m.m. är det mycket snabbare att handlägga när en förfrågan kommer in. För att kunna ta fram dessa behövs en politisk vilja att satsa på detta. Den beror i sin tur på att det finns en god omvärdsanalys för att inte satsa pengar fel och sitta med utredningar över områden som inte är intressanta för planering och exploatering.

- D. Intressant vad som väger tyngst genom processen. Det är lätt att de mjuka värdena snabbt får ge vika för snabba ekonomiska värden. Samtidigt som de mjuka värdena bidrar till att skapa långsiktiga ekonomiska värden. En svår balansgång för alla inblandade.
- E. Hos VA och tekniska sidan får man ofta frågan om det går att genomföra. Svaret är ofta att det är klart det går men att det kostar och tar tid. Något som inte alltid inses förrän det ska genomföras.
- F. Genomförandefasen! Det som står på plan ska också genomföras och skötas!

Eftermiddagens diskussion avslutades med en sammanfattning och att varje person tar med sig detta hem och funderar på hur hen kan tillämpa eller möjliggöra dessa olika punkter inom sin tjänst.

Film från Boverket visades sist om dagvattenhantering i samhällsplaneringen
http://webbseminarier.boverket.se/10062015/index_en.htm

I filmen hänvisades till boverkets kunskapsbank om dagvatten, den hittas här
<https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/detaljplan/temadelar-detaljplan/dagvatten-i-detaljplan/>

Till nästa gång önskade gruppen att en studieresa med tema dagvatten anordnas.